

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

Ірина ЛОМАЧИНСЬКА

« 01 » вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТУРИЗМОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти

Другий (магістерський)

Галузь знань

J Транспорт та послуги

Спеціальність

J3 Туризм та рекреація

Освітньо-професійна програма

Туризм

ОНУ
2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Туризмологія». Одеса: ОНУ, 2026. – 19 с.

Розробники:

Сич Віталій Андрійович, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету;

Соколовський Віктор Анатолійович, доктор філософії зі спеціальності «Географія», доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

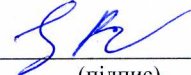
Протокол № 1 від «27» 08 2026 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Віталій СИЧ)
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Туризм»

(підпис)

(Катерина КОЛОМІЄЦЬ)
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено Навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № 1 від «27» 08 2026 р.

Голова НМК

(підпис)

(Віталій СИЧ)
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від «_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від «_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____)
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2 залікових модулів – 1	Галузь знань Ж Транспорт та послуги Спеціальність ЖЗ Туризм та рекреація Спеціалізація: – ОПП Туризм Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
		Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		80 год.	108 год.
Форма підсумкового контролю: іспит (1-й семестр)			

Кількість годин відповідає освітньо-професійній програмі «Туризм» та навчальним планам очної та заочної форм навчання.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у майбутніх фахівців з туризму та рекреації здатності ставити й на належному професійному рівні розв'язувати науково-дослідницькі та практичні завдання; узагальнення знань, набутих під час вивчення туристознавчих дисциплін; створення цілісного уявлення про туризм як соціальний інститут, особливу форму природно-суспільного буття та життєдіяльності людини, що подорожує; розвиток здатності розв'язувати професійні проблеми у сфері туризму та рекреації як у процесі навчання, так і в подальшій професійній діяльності.

Завдання:

- наукове осмислення цілісної концепції туризму як специфічного виду людської діяльності, особливого соціального інституту та суспільного феномену;
- визначення сутності туристології як наукової соціоекономічної та гуманітарної дисципліни;
- розкриття понятійно-категоріального апарату та основних смислових значень туризму;
- систематизація наукових підходів до розуміння феномену туризму, з'ясування генези та еволюції туристологічного знання, визначення змісту основних туристологічних концепцій;
- осмислення структури туристологічного знання, його функцій та суспільного «призначення»;
- виявлення діалектики зв'язків між теорією та практикою туристичної діяльності;
- формування навичок застосування туристологічних знань для аналізу туристичного ринку, розроблення проєктів та ухвалення управлінських рішень у сфері туризму і рекреації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації;

а) загальних (ЗК):

- ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності;
- ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

б) спеціальних/фахових (СК):

- СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації;
- СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації;
- СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією;
- СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації;
- СК8. Здатність до аналітико-прогностичної діяльності з розвитку лікувально-оздоровчого туризму та раціонального й ефективного використання природних лікувальних ресурсів і курортно-рекреаційного потенціалу України.

Програмні результати навчання:

- РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань;
- РН3. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи та інструменти дослідницької та інноваційної діяльності для розв'язання складних задач у сфері туризму та рекреації;
- РН4. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проектувати його стратегічний розвиток на засадах сталості;
- РН5. Здійснювати комплексний аналіз і оцінювання функціонування туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, прогнозувати тенденції його розвитку;
- РН8. Управляти процесами в суб'єктах індустрії туризму та рекреації на різних ієрархічних рівнях, які є складними, непередбачуваними і потребують нових стратегічних підходів;
- РН9. Розробляти та реалізовувати проєкти у сфері туризму та рекреації на засадах економічної, соціальної і екологічної ефективності;
- РН10. Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування;
- РН12. Аналізувати, формулювати і реалізовувати національну та регіональну туристичну політику, вдосконалювати механізми управління туристичними DESTINATION на національному, регіональному та локальному рівнях;
- РН13. Аналізувати, прогнозувати та планувати діяльність з розвитку лікувально-оздоровчого туризму та раціонального використання природних лікувальних ресурсів і курортно-рекреаційного потенціалу України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- теоретичні засади туризмології, її об'єкт, предмет, структуру та понятійно-категоріальний апарат («подорож», «турист», «дестинація», «рекреаційні ресурси», «туристичний продукт», «тур» тощо) (РН1, СК1);

- генезу та етапи розвитку туризмологічного знання, зміст основних туризмологічних концепцій і національних наукових шкіл (РН1);
- структуру та функції складових туризмологічного знання – філософії, географії, соціології, культурології, психології, педагогіки та праксеології туризму (РН1, СК1);
- принципи, методи й інструментарій наукових досліджень у сфері туризму та рекреації, зокрема із застосуванням цифрових технологій (РН3, СК2, СК5);
- основні світові туристичні регіони, закономірності територіальної організації туризму та принципи його сталого розвитку (РН4, РН12, СК6, СК8).

вміти:

- аналізувати генезу й еволюцію туризмологічного знання, визначати зміст та порівнювати основні туризмологічні концепції (РН1, ЗК7);
- коректно застосовувати понятійний апарат туризмології у професійній і науковій комунікації, зокрема відповідно до національного законодавства (СК1);
- планувати і проводити прикладні дослідження туристичного ринку та мотивації туристів, збирати, обробляти й інтерпретувати туристичну інформацію (РН3, РН5, СК2, СК5);
- аналізувати геопросторову організацію туристичного процесу, туристичні потоки, стадії життєвого циклу дестинацій і курортно-рекреаційний потенціал (РН4, РН13, СК6, СК8);
- застосовувати туризмологічні знання для розроблення проєктів і рекомендацій щодо національної та регіональної туристичної політики (РН9, РН12, ЗК1).

бути здатним:

- самостійно розв'язувати складні задачі дослідницького та інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації на основі системного туризмологічного підходу (інтегральна компетентність, РН1, СК2);
- приймати обґрунтовані рішення у сфері туризму та рекреації в умовах невизначеності, зокрема щодо безпеки і якості туристичного обслуговування (РН8, РН10, ЗК1, ЗК7);
- організовувати й координувати процеси в суб'єктах туристичної індустрії з урахуванням принципів сталого розвитку, соціальної та етичної відповідальності (РН8, РН9, СК6);
- нести відповідальність за результати власних досліджень і професійної діяльності, дотримуючись академічної доброчесності та Глобального етичного кодексу туризму (РН1, РН10).

Опанування цієї навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, що проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722, зокрема:

- Ціль 3: забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці;
- Ціль 4: забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
- Ціль 8: сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх;
- Ціль 11: забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;
- Ціль 12: забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва;
- Ціль 17: зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Туризмологія як наука про туризм

Тема 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука

Сутність туризмології, основні параметри теорії туризму. Феномен туризму, основні соціально-економічні показники туризму у світі та в Україні. Актуалізація потреби створення теорії туризму: широкомасштабність туристичної діяльності, необхідність наукового підходу до розв'язання нагальних завдань галузі, забезпечення економічної і соціальної ефективності туризму. Теоретико-методологічні засади туризмології. Об'єкт, предмет і суб'єкт туризмології, їх сутність і взаємовідношення. Причини появи туризмології, її місце в системі наук та в системі підготовки фахівців. Кореляційне співвідношення теорії і практики туризму, зв'язки туризму з економікою, географією, культурою, соціологією, психологією.

Тема 2. Генеза туризмологічного знання

Періоди та етапи розвитку туризму. Осмислення феномену подорожей у процесі становлення туризмологічного знання. Перші узагальнення подорожей в античній філософії. Сутність і характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних ученнях. Виникнення туризму в Новий час як організованої форми подорожей. Становлення науки про туризм, накопичення знань та їх раціональне узагальнення. Формування первинних туризмологічних моделей, розроблення туристичної термінології. Національні туризмознавчі школи: австрійська, німецька, англійська, данська, швейцарська, французька, американська, польська, болгарська, белградська. Українська туризмологічна школа, основні напрями досліджень. Міжнародні наукові й громадські організації: Міжнародний центр з вивчення проблем туризму, Всесвітня туристська організація (UN Tourism) та інші.

Тема 3. Теоретико-методологічні складові туризмології

Основні концепти та тезаурус туризмології. Сутність системоутворювальних категорій: «подорож», «подорожуючий», «дестинація», «рекреаційні ресурси», «туристичний продукт», «тур». Законодавче тлумачення базових термінів у Законі України «Про туризм». Принципи, методи та функції туризмології. Туризмологічна проблемологія. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства. Середовище сучасної туристичної діяльності. Складові туризмологічного знання.

Тема 4. Філософія туризму як методологічна і концептуальна основа туризмології

Туризм як форма філософського пізнання. Феноменологічна, герменевтична, антропологічна, аксіологічна особливості філософського розуміння феномену туризму. Структурні складові філософії туризму. Екзистенціальні проблеми в туризмі. Базова термінологія: «туристський простір», туризм як «життєвий світ людини», «антропологічне значення подорожей», «комунікативна культура», туристські екзистенціали «зустріч», «вибір», «свобода», «відповідальність», антиномії туристичної діяльності. Гуманізація туризму як чинник гармонії відносин людини з довкіллям. Аксіологічний аспект туристичної діяльності. Антропологія туризму, антропологія мандрів і подорожей.

Змістовий модуль 2. Складові туризмологічного знання

Тема 5. Географія туризму

Методологічна основа та етапи становлення географії туризму. Концепція територіальних рекреаційних систем, концепції туристичного простору та його перцепції, периферії, урбанізації та району туристичної активності. Сучасні моделі туристичних подорожей. Рекреаційно-туристичний потенціал, класифікація рекреаційно-туристичних ресурсів та підходи до їх кваліметричної оцінки. Туристичне районування світу. Географія туристичних потоків. Стадії життєвого циклу дестинації, концептуальна модель туристичного дестинаційного простору. Територіальна організація туризму, принципи

розміщення туристичних ресурсів. Парадигма сталого розвитку туризму. Архітектурно-містобудівна організація відпочинку і туризму.

Тема 6. Соціологія туризму

Структура соціології туризму. Туризм як соціальний інститут і чинник соціалізації. Методологія, напрями, методика і техніка соціологічних досліджень у сфері туризму. Людина у туристичній сфері: статуси, ролі, типи. Соціологічні погляди на поведінку людини. Соціологія вільного часу та дозвілля. Культурно-дозвіллева діяльність як соціальний феномен. Мотивація туристичної діяльності, класифікація туристських мотивацій при виборі подорожі. Сутність та види туристських потреб. Теорії туристської мотивації. Соціальні теорії туризму (Д. Бурстін, Д. МакКеннел, Н. Грабурн, Дж. Уррі, З. Бауман).

Тема 7. Культурологія туризму

Культурологічні засади пізнання туризму. Засоби, методи та механізми закріплення культурозначущої інформації у практиці туристичної діяльності. Особливості залучення культурних об'єктів до використання в туризмі. Культуротворче значення туризму, культурний обмін як результат туристичної активності. Туризм у структурі пізнання та освоєння загальнолюдських цінностей. Кулінарна спадщина, гастрономічний туризм як чинник позитивної глобалізації. Базові культурологічні та етичні принципи туризмології. Моральні вимоги й обмеження в туристичній діяльності. Виховна та естетична функції туризму. Формування комунікативної культури, взаємоповаги, толерантності засобами туризму. Глобальний етичний кодекс туризму.

Тема 8. Психологія та етика туризму

Місце психології та етики туризму в туризмологічному знанні. Концептуальні засади психології туризму. Психологічні фактори у туристичній сфері, психологічні проблеми туристичного бізнесу та управління сферою туризму. Психологія споживача туристичного продукту. Психологія менеджера туристичної галузі. Етичний вимір туризму. Психологія взаємодії з діловими партнерами та клієнтами. Психологічний клімат у туристичній групі. Конфлікт як соціально-психологічний феномен, типологія конфліктів, конфліктологія туризму. Шляхи попередження та подолання конфліктних ситуацій, посередництво, психологія переговорного процесу.

Тема 9. Педагогіка туризму

Педагогіка туризму як наука, її методологічні та спеціальні функції, ключові складові. Формування особистості засобами виховання, навчання і розвитку у контексті гуманітарно-соціальних функцій туризму. Основи формування змісту туристичної освіти. Проблеми та напрями вдосконалення дидактики туризму. Зміст та організація викладання професійно орієнтованих дисциплін. Міжнародний досвід туристичної освіти: європейські тенденції, система підготовки кадрів у США. Сучасна система туристичної освіти в Україні та її інтеграція до європейського освітнього простору.

Тема 10. Праксеологія туризму

Праксеологія туризму як наукове осмислення туристичних практик. Праксеологічні принципи туризму. Технологія та організація туризму і готельно-ресторанного господарства. Інститут гостинності як чинник праксеологічного знання. Економіка туризму. Менеджмент, логістика та маркетинг туризму. Правові аспекти туризмознавства. Цифровізація туристичних практик. Фізіологія людини, що подорожує (адекватність організму навантаженням туристичних заходів). Екологія довкілля як чинник активності туристів. Туризм у повоєнному відновленні України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Туризмологія як наука про туризм										
Тема 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука	15	2	2	–	11	12	2	–	–	10
Тема 2. Генеза туризмологічного знання	15	2	2	–	11	12	–	2	–	10
Тема 3. Теоретико-методологічні складові туризмології	15	2	2	–	11	12	2	–	–	10
Тема 4. Філософія туризму як методологічна і концептуальна основа туризмології	15	2	2	–	11	12	–	2	–	10
Разом за змістовим модулем 1	60	8	8	–	44	48	4	4	–	40
Змістовий модуль 2. Складові туризмологічного знання										
Тема 5. Географія туризму	10	2	2	–	6	12	2	–	–	10
Тема 6. Соціологія туризму	10	2	2	–	6	12	–	2	–	10
Тема 7. Культурологія туризму	10	2	2	–	6	12	–	–	–	12
Тема 8. Психологія та етика туризму	10	2	2	–	6	12	–	–	–	12
Тема 9. Педагогіка туризму	10	2	2	–	6	12	–	–	–	12
Тема 10. Праксеологія туризму	10	2	2	–	6	12	–	–	–	12
Разом за змістовим модулем 2	60	12	12	–	36	72	2	2	–	68
Усього годин	120	20	20	–	80	120	6	6	–	108

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми / види занять	Кількість годин	
		очна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1. Туризмологія як наука про туризм			
1	Теоретико-методологічні засади туризмології. Кореляційне співвідношення теорії і практики туризму, зв'язки туризму з економікою, географією, культурою, соціологією, психологією (семінар-дискусія).	2	–
2	Перші узагальнення подорожей в античній філософії (Фалес, Солон, Піфагор, Платон, Анахарсіс, Прокл). Подорожі в епоху Середньовіччя та їх інтерпретація у вченнях Св. Августина і Фоми Аквінського. Туризм Нового часу; Ф. Бекон «Про подорожі». Становлення науки про туризм (семінар-доповіді з обговоренням).	2	2
3	Принципи, методи та функції туризмології. Туризмологічна проблемологія. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства. Складові туризмологічного знання (семінар-практикум: аналіз термінів Закону України «Про туризм»).	2	–

№ з/п	Назва теми / види занять	Кількість годин	
		очна форма	заочна форма
4	Гуманізація туризму як чинник гармонії відносин людини з довкіллям. Аксіологічний аспект туристичної діяльності. Філософське тлумачення антропології туризму. Туристські товари та товари народних промислів як наслідки антропогенезу (семінар-дискусія).	2	2
Змістовий модуль 2. Складові туризмологічного знання			
5	Туристичне районування світу за UN Tourism. Туристичне споживання природних ресурсів за видами туристичної діяльності. Принципи сталого розвитку туризму – нормативно-правові акти та декларації. Архітектурно-містобудівна організація відпочинку і туризму на прикладі всесвітньовідомих курортів (семінар з презентаціями).	2	–
6	Туризм як соціокультурний інститут. Соціологічні аспекти дослідження туризму: туристична поведінка, туристичні групи й організації, соціальні системи та інститут туризму. Мотивація туристів (семінар-практикум: розроблення анкети соціологічного опитування).	2	2
7	Формування комунікативної культури, взаємоповаги, толерантності засобами туризму. Культурно-історичний зріз туризму. Літературно-культурологічні аспекти туризму. Гастрономічний туризм (семінар-обговорення кейсів).	2	–
8	Психологія в процесі туристичної діяльності. Психологія туриста: темперамент, характер, емоційність, самооцінка. Психологія туристичної групи. Психологічні проблеми управління сферою туризму. Етичні виміри туризму (навчально-ділова гра «Розв’язання конфлікту в туристичній групі»).	2	–
9	Психолого-педагогічні аспекти професійної діяльності у сфері туризму. Моніторинг якості туристичної освіти. Професійна майстерність фахівців у сфері туризму (семінар-дискусія).	2	–
10	Економіка туризму. Інститут гостинності як чинник праксеологічного знання. Менеджмент та маркетинг туризму. Правові аспекти туризмознавства. Фізіологія людини, що подорожує. Екологія довкілля як чинник активності туристів (підсумковий семінар-колоквиум).	2	–
Усього годин		20	6

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / види занять	Кількість годин	
		очна форма	заочна форма

№ з/п	Назва теми / види занять	Кількість годин	
		очна форма	заочна форма
1	Тема 1. Туризм як об'єкт наукового пізнання. Дисциплінарні підходи у вивченні туризму. Предмет, об'єкт та завдання туризмології як навчальної й наукової дисципліни. Туризмологія, туризмознавство, туристика: проблема самоназви наукової теорії туризму (<i>підготовка до лекції та семінару, аналітичне есе</i>).	11	10
2	Тема 2. Осмислення подорожі та мандрівки в античній традиції. Ставлення представників духовної культури до подорожей у Середньовіччі. Епоха Просвітництва і туризм. Капіталістичні перетворення суспільства і туризм (<i>індивідуальне навчально-дослідне завдання – реферат</i>).	11	10
3	Тема 3. Зародження системи знань про туризм (кін. XIX – 1930-ті рр.). Дисциплінарне та інституційне становлення туризмологічних досліджень у 1940–1980-х рр. Напрями наукового пошуку в галузі туризму і рекреації в Україні. Мережа науково-дослідних центрів туристичної тематики (<i>складання термінологічного словника, підготовка повідомлення</i>).	11	10
4	Тема 4. Одеська, Київська, Львівська, Харківська та інші регіональні туризмологічні школи України: представники, напрями досліджень, ключові праці (<i>індивідуальне навчально-дослідне завдання – презентація</i>).	11	10
5	Тема 5. Антропологічний феномен туризму. Антропология туризму як субдисципліна та під кутом зору етнології. Системи життєзабезпечення етнічних спільнот та їх контакти з туристами. Рекреаційно-туристичний потенціал регіону: підходи до кваліметричної оцінки (<i>розв'язання кейсу, підготовка до семінару</i>).	6	10
6	Тема 6. Всесвітня туристська організація (UN Tourism): декларації та норми. Міжнародні туристичні організації, міжнародні туристичні документи та регламентація туристичної діяльності. Соціальні теорії в туризмі: Д. Бурстін, Д. МакКеннел, Н. Грабурн, Дж. Уррі, З. Бауман; туризм і візуальне споживання, роль фотографії в туризмі (<i>реферат, підготовка до семінару</i>).	6	10
7	Тема 7. Соціокультурні комунікації та їх прояви у сучасній туристичній діяльності. Механізми сприйняття інших культур як інокультурних текстів. Специфіка філософської інтерпретації у площині туризму (<i>аналітичне есе</i>).	6	12
8	Тема 8. Проблеми прикладної етики в історії етичної думки. Соціальне і природне середовище у туризмі як моральна проблема. Екологізація моральної свідомості і туризм. Екологічний імператив у рекреаційно-туристичній діяльності (<i>підготовка повідомлення, розв'язання конфліктного кейсу</i>).	6	12
9	Тема 9. Мета, завдання, закономірності та принципи туристичного виховання. Аксиологія та естетична функція педагогіки туризму. Методи виховання та їх класифікація. Практика підготовки фахівців сфери туризму у країнах Європи та США (<i>порівняльна таблиця, підготовка повідомлення</i>).	6	12
10	Тема 10. Праксеологічні принципи туризму. Економіка, менеджмент, маркетинг та логістика туризму як складові праксеології. Цифрові практики туризму. Правові аспекти туризмознавства. Туризм у повоєнному відновленні України (<i>індивідуальне навчально-дослідне завдання – проєкт; неформальна освіта</i>).	6	12

№ з/п	Назва теми / види занять	Кількість годин	
		очна форма	заочна форма
Усього годин		80	108

До самостійної роботи відноситься:

- підготовка до лекцій та семінарських занять;
- написання рефератів, аналітичних есеїв, підготовка повідомлень і презентацій;
- розв’язання кейсів;
- індивідуальне навчально-дослідне завдання;
- індивідуальні та колективні проєктні завдання;
- неформальна та/або інформальна освіта.

ВАЖЛИВО: відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» курсова робота є академічним твором (як кваліфікаційна робота, монографія, стаття тощо). Відповідно, вона не може бути навчальним завданням або видом організації самостійної роботи здобувача за окремою навчальною дисципліною.

Визнання результатів, отриманих в системі неформальної/інформальної освіти

В рамках опанування цієї навчальної дисципліни здобувач може пройти освітні або професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси на масових платформах чи у системі громадянської освіти. Орієнтовний перелік курсів, які дотичні змісту цієї навчальної дисципліни:

Назва освітньої платформи	Назва курсу	Посилання
Академія НТО України (Національна туристична організація України)	Онлайн-програми для фахівців туристичного сектору	https://akademy.nto.ua
Prometheus	Сталий розвиток: основи для всіх	https://prometheus.org.ua
Coursera (University of Copenhagen)	Sustainable Tourism – promoting environmental public health	https://www.coursera.org
UN Tourism Academy	Tourism Trends, Tourism Ethics	https://www.unwto-academy.org

Здобувач має право також обрати самостійно освітню платформу та курс, які відповідають змісту цієї навчальної дисципліни.

Результати, отримані в системі неформальної/інформальної освіти, засвідчуються відповідним сертифікатом, де вказуються обсяг годин (або кількість кредитів ЄКТС) та здобуті компетентності та результати навчання. Такі результати можуть бути зараховані як результати поточного, періодичного або підсумкового контролю за цією навчальною дисципліною за процедурами, визначеними «Положенням про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова» https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- **словесні методи:** проблемні лекції та лекції-візуалізації, пояснення, бесіда, семінар-дискусія, диспут, обговорення доповідей;

- **наочні методи:** мультимедійні презентації, ілюстрація, демонстрація картографічних і статистичних матеріалів, презентація результатів власних досліджень здобувачів;
- **практичні методи:** виконання мінідосліджень та індивідуальних навчально-дослідних завдань, розв’язання кейсів, розроблення анкет, складання порівняльних таблиць і термінологічного словника;
- **інтерактивні та цифрові методи:** навчально-ділові ігри, робота в малих групах, мозковий штурм, «жива бібліотека», відеоконференції (Zoom, Google Meet), відкритих баз даних UN Tourism, ДАРТ та Держстату України, застосування інструментів штучного інтелекту для пошуку й аналізу інформації у межах, дозволених навчальним завданням.

Для здобувачів заочної форми навчання переважна частина матеріалу опановується самостійно з використанням електронних навчальних матеріалів та консультацій викладача в онлайн-форматі.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування та участь у дискусіях на семінарських заняттях, оцінювання доповідей і презентацій, перевірка виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, аналітичних есеїв, кейсів. В обов’язковому порядку ведеться облік відвідування усіх видів занять.

Періодичний контроль: контрольна робота (тестування) за кожним змістовим модулем.

Підсумковий контроль: іспит (за навчальним планом), проводиться у письмовій формі (тестові завдання та теоретичні питання) або в усній формі за екзаменаційними білетами; за рішенням кафедри в умовах воєнного стану може проводитися дистанційно.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид контролю	Кількість балів
Опитування, участь у дискусії на семінарському занятті (за тему)	від 0 до 3 балів
Індивідуальне навчально-дослідне завдання / аналітичне есе / кейс (за тему)	від 0 до 4 балів
Контрольна робота (тестування) за змістовим модулем	від 0 до 5 балів (×2)
Підсумковий контроль – іспит	від 0 до 30 балів

Вид контролю	Бали	Критерії
Опитування, участь у дискусії на семінарському занятті	1	відповідь фрагментарна, на репродуктивному рівні, без аргументації; здобувач бере участь в обговоренні лише за спонукання викладача
	2	відповідь достатньо повна, обґрунтована, з використанням основної літератури; допущено окремі неточності; здобувач бере активну участь в обговоренні
	3	відповідь вичерпна, аргументована, з посиланням на додаткову літературу та власні приклади; здобувач ставить проблемні питання, робить самостійні висновки
Індивідуальне навчально-дослідне завдання, есе, кейс	1	завдання виконано частково, без аналізу; оформлення не відповідає вимогам
	2	завдання виконано за зразком, висновки поверхові; є недоліки оформлення

Вид контролю	Бали	Критерії
	3	завдання виконано повністю, з аналізом джерел та обґрунтованими висновками; оформлення відповідає вимогам
	4	завдання виконано творчо, з використанням актуальних даних, власною позицією та коректним цитуванням; результати презентовано аудиторії
Контрольна робота за змістовим модулем	0–5	тестова робота з 10 завдань; за кожну правильну відповідь – 0,5 бала
Іспит	0–30	тестова частина – 0–10 балів (20 завдань × 0,5 бала); два теоретичні питання – по 0–10 балів кожне відповідно до критеріїв оцінювання теоретичної та практичної підготовки (див. п. 12)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Політика щодо використання штучного інтелекту: в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.

11. Питання до підсумкового контролю

1. Туризмологія як соціогуманітарна наука: об'єкт, предмет, суб'єкт.
2. Основні етапи становлення та розвитку науки про туризм.
3. Предметно-об'єктне поле туризмології.
4. Розроблення теорії туризму в контексті наукознавства.
5. Антропологічна сутність туризмології.
6. Критеріальні підходи до визначення феномену туризму.
7. Діалектика зв'язків між теорією та практикою туристичної діяльності.
8. Туризмологія: генеза та еволюція.
9. Понятійний апарат туризмології.
10. Гносеологічні пріоритети туризмології.
11. Туризмологія та праксеологія туризму.
12. Місце туризмології в системі туристознавчих дисциплін.
13. Історія туризмології в контексті історії туризму.
14. Західноєвропейські концепції туристичного знання.
15. Американська концепція туризмології (США).
16. Проблема створення теорії туризму в матеріалах і документах UN Tourism.

17. Українська наукова школа туризмології.
18. «Подорож» як системоутворювальне поняття науки про туризм.
19. Структура туризмологічного знання.
20. Теоретико-методологічні складові туризмології.
21. Соціоетична місія туризму.
22. Концептуальні засади педагогіки туризму.
23. Психологія туризму в контексті туризмології.
24. Екскурсологія як туризмологічна наука.
25. Туристичне право як категорія юридичної туризмології.
26. Туризм як феномен культури.
27. Подорож та туризм: співвідношення понять та практик.
28. Туризмологічний аспект педагогічної освіти професіоналів туризму.
29. Раціональне та емоційне (психологічне) в науці про туризм.
30. Інституціоналізація туризмологічного знання у ХХ столітті.
31. Історичні передумови виникнення концепції сталого розвитку туризму.
32. Система екологічного менеджменту як вимога сталого розвитку туризму.
33. Соціальна підсистема туристичної системи.
34. Глобальні тренди у розвитку світового туристичного ринку.
35. Вплив демографічних чинників на трансформацію світового туристичного ринку.
36. Характеристика основних перспективних сегментів туристичного ринку.
37. Проблеми мотивації туристичної діяльності.
38. Психологічні фактори в професійній туристичній діяльності.
39. Соціологічні аспекти дослідження туризму.
40. Базові культурологічні та етичні принципи туризмології.
41. Філософія туризму: феноменологічний, герменевтичний, антропологічний та аксіологічний виміри.
42. Концепція територіальних рекреаційних систем та концепції туристичного простору в географії туризму.
43. Рекреаційно-туристичний потенціал: класифікація ресурсів та підходи до кваліметричної оцінки.
44. Стадії життєвого циклу туристичної дестинації.
45. Туристичне районування світу за UN Tourism.
46. Соціальні теорії туризму (Д. Бурстін, Д. МакКеннел, Дж. Уррі, З. Бауман).
47. Гастрономічний туризм як чинник культурного обміну та позитивної глобалізації.
48. Конфліктологія туризму: типологія конфліктів та шляхи їх подолання.
49. Міжнародний досвід та сучасна система туристичної освіти в Україні.
50. Праксеологічні принципи туризму та туризм у повоєнному відновленні України.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Форма для іспиту (очна та заочна форми навчання)

Поточний та періодичний контроль												Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	KP 1	T5	T6	T7	T8	T9	T10	KP 2		
6	6	6	6	5	6	6	6	6	6	6	5	30	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів; KP 1, KP 2 – контрольні роботи за змістовими модулями.

Максимальна оцінка за кожну тему (6 балів) складається з оцінки за опитування/участь у дискусії на семінарському занятті (0–3 бали) та за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, есе або кейсу (0–3 бали); за творче виконання завдання з презентацією результатів може нараховуватися додатковий бонусний бал у межах максимуму 6 балів за тему. Контрольна робота за змістовим модулем проводиться у формі тестування (10 завдань × 0,5 бала). Для здобувачів заочної форми навчання бали за теми, за якими аудиторні заняття не передбачені, нараховуються за виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, що подаються у Google Class або на консультації.

Формула розрахунку суми балів: підсумкова оцінка = Σ балів за теми (T1–T10, максимум 60) + КР 1 (максимум 5) + КР 2 (максимум 5) + іспит (максимум 30) = максимум 100 балів. Результати, визнані за неформальною/інформальною освітою, зараховуються замість відповідних складових поточного або періодичного контролю.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
85–89	B	добре	
75–84	C		
70–74	D	задовільно	
60–69	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
90–100 / відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
75–89 / добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість практичних завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання.
60–74 / задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання; правильно вирішив половину практичних завдань; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого та формулювання висновків.
35–59 / незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу, узагальнення, висновки; під час відповіді допускає суттєві помилки.	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності; правильно вирішив окремі практичні завдання за допомогою викладача; відсутні сформовані уміння та навички.
0–34 / незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом.	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

Примітка: максимальна кількість балів за кожною темою вказана в п. 12.

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма та силабус навчальної дисципліни «Туризмологія».
2. Опорні конспекти (тексти, схеми) лекцій та мультимедійні презентації до всіх тем дисципліни.
3. Плани семінарських занять із методичними рекомендаціями щодо підготовки.
4. Туризмологія : електрон. метод. рек. до практ. робіт студентам геол.-геогр. ф-ту другого (магіст.) рівня освіти спец. ІЗ Туризм та рекреація / уклад.: В. А. Соколовський, В. В. Яворська, В. А. Сич. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2025. 32 с. URI: <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/42221>

5. Методичні рекомендації щодо самостійної роботи та виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.
6. Навчально-методичні матеріали для поточного, періодичного та підсумкового контролю (тестові завдання за змістовими модулями, перелік питань до іспиту, екзаменаційні білети).
7. Ілюстративні матеріали (карти, схеми, статистичні таблиці, відеоматеріали).

14. Рекомендована література

Основна

1. Аріон О. В., Уліганець С. І. Географія туризму : навч.-метод. посіб. Київ : Інтердрук, 2019. 206 с.
2. Безуглий В. В., Костащук І. І., Яворська В. В. Географія всесвітньої спадщини (туристичні атракції) : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Дніпро : ЛІРА, 2026.
3. Васильчук В. М. Туризмологія : навч. посіб. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2023. 115 с.
4. Джинджоян В. В., Горожанкіна Н. А., Бойко З. В. Основи туризмознавства : навч. посіб. Київ : ФОП Піча Ю. В., 2023. 246 с.
5. Залевський А., Колотуха О., Соколовський В. та ін. Пошуки туристської привабливості Кіровоградської області: наукові розвідки / за заг. ред. О. В. Колотухи. Дніпро : ФОП Середняк Т. К., 2020. 287 с.
6. Кручек О. А., Парубець С. Ф., Гордієнко С. І. Основи туризмології : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 234 с.
7. Топчієв О. Г., Яворська В. В., Сич В. А., Коломієць К. В. Рекреаційно-туристичний потенціал: напрями систематики і кваліметричної оцінки : навч. посіб. Одеса : Бондаренко М. О., 2022. 280 с.
8. Торяник В. М., Сардак С. Е., Джинджоян В. В. Туризмологія : підручник / за заг. ред. В. О. Негодченка. Дніпро : ДГУ, 2022. 306 с.
9. Феномен туризму: розмаїття сенсів : монографія / за ред. О. О. Красноручького, Н. І. Моїсєєвої. Харків : Стильна типографія, 2019. 252 с.
10. Korstanje M. E., Gowreesunkar V. G. Anthropology of Tourism: Exploring the Social and Cultural Intersection. Apple Academic Press, 2024. 232 p.
11. McCabe S. Theory in tourism. Annals of Tourism Research. 2024. Vol. 104. 103721. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.annals.2023.103721>
12. McKercher B., Prideaux B. Tourism Theories, Concepts and Models. Goodfellow Publishers Ltd, 2020. 256 p.

Додаткова

1. Абрамов В. В., Тонкошкур М. В. Історія туризму : підручник. Харків : ХНАМГ, 2010. 294 с.
2. Абрамов В. В. Конспект лекцій з дисципліни «Туризмологія». Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 71 с.
3. Басюк Д. І. Основи туризмології : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2005. 204 с.
4. Гринів О. Філософія туризму : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2017. 200 с.
5. Детермінанти розвитку туризму : колективна монографія / С. А. Александрова, Н. М. Богдан, Л. А. Нохріна ; за заг. ред. І. М. Писаревського. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 159 с.
6. Лук'янова Л. Г. Освіта в туризмі : навч.-метод. посіб. Київ : Вища школа, 2008. 718 с.
7. Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Теоретичні основи туризмології : навч. посіб. Київ : Ніка-Центр, 2005. 316 с.

8. Пазенок В. С., Федорченко В. К. Філософія туризму : навч. посіб. Київ : Кондор, 2009. 268 с.
9. Педагогіка туризму : навч. посіб. / В. К. Федорченко, Н. А. Фоменко, М. І. Скрипник, Г. С. Цехмістрова. Київ : Слово, 2004. 295 с.
10. Психологія праці у звичайних та екстремальних умовах : навч. посіб. / М. С. Корольчук, В. М. Корольчук, С. М. Миронець та ін. Київ : КНТЕУ, 2015. 652 с.
11. Соколовський В., Сич В., Яворська В. Методичні засади суспільно-географічного дослідження територіальної організації рекреаційного комплексу регіону. Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. О. В. Колотухи. Дніпро : Середняк Т. К., 2024. С. 136–143.
12. Соколовський В. А., Щоголева І. В. Івент-туризм Середнього Придніпров'я як стратегічний напрям регіонального розвитку. Географія і туризм. 2021. № 60. С. 33–42.
13. Соколовський В. А., Щоголева І. В. Аналіз ресурсного потенціалу лікувально-оздоровчого туризму Середнього Придніпров'я. Грааль науки. 2022. № 24. С. 45–49.
14. Соціологія туризму : підручник / М. П. Лукашевич, С. М. Мошак, Ф. Ф. Шандор. Київ : Знання, 2015. 303 с.
15. Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В., Приходько З. В. Культурний простір регіону як об'єкт суспільно-географічного дослідження, його поняття, структура та методи аналізу. Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки. 2025. Т. 30, вип. 2(47). С. 266–278.
16. Топчієв О. Г., Коломієць К. В., Сич В. А., Яворська В. В. Структурування рекреаційно-туристичного потенціалу на засадах географічного середовища : монографія. Кам'янець-Подільський : Панькова А. С., 2020. 332 с.
17. Топчієв О. Г., Сич В. А. Проблеми кластеризації та структурування соціоприродних видів господарської діяльності у географічних дослідженнях. Український географічний журнал. 2020. Вип. 2. С. 65–72.
18. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму : монографія / В. Пазенок, В. Федорченко та ін. Київ : Академія, 2013. 368 с.
19. Щоголева І. В., Соколовський В. А. Проблеми та перспективи дуальної освіти в туризмі. Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки. 2021. Вип. 9. С. 168–172.
20. Bondar Iu., Shchokolieva I., Sokolovskiy V., Petrenko N., Maliuga L., Tereshchuk N. Prerequisites for the ecologization of recreational and tourist activities in Ukraine. IOP Conf. Ser.: Earth Environ. Sci. 2023. 1126. 012014.
21. Goeldner C. R., Ritchie J. R. B. Tourism: principles, practices, philosophies. 12th ed. John Wiley & Sons, 2012. 514 p.
22. Okumus F., Altinay L., Chathoth P., Koseoglu M. A. Strategic Management for Hospitality and Tourism. Routledge, 2019. 356 p.
23. Page S. J. Tourism Management. Routledge, 2019. 510 p.
24. Prideaux B. Resort Destinations: Evolution, Management and Development. Taylor & Francis, 2017. 328 p.
25. Topchiyiv O. G., Sych V. A., Yavorska V. V., Hevko I. V., Kolomiyets K. V. Methodological principles of systematics of recreational goods. Journal of Geology, Geography and Geoecology. 2021. Vol. 30(4). P. 762–771. DOI: <https://doi.org/10.15421/112170>
26. Vanhove N. The Economics of Tourism Destinations: Theory and Practice. 4th ed. Routledge, 2020. 453 p.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. UN Tourism (Всесвітня туристська організація). URL: <https://www.unwto.org>

2. World Travel & Tourism Council, Economic Research. URL: <https://wttc.org/research/economic-impact>
3. European Travel Commission. URL: <https://etc-corporate.org>
4. Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua>
5. Національна туристична організація України. URL: <https://nto.ua>
6. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
7. Управління туризму, рекреації та курортів Одеської обласної державної адміністрації. URL: <https://digital.od.gov.ua>
8. Звіти Світового економічного форуму щодо розвитку подорожей і туризму (Travel & Tourism Development Index). URL: <https://www.weforum.org>
9. Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова та репозитарій eONUar. URL: <https://lib.onu.edu.ua>; <https://dspace.onu.edu.ua>
10. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>